
УДК 811.161.2'373.21

Зоряна Купчинська (м. Львів)

АРХАІЧНІ ОЙКОНІМИ НА **-ИЧІ** В СИСТЕМІ ПЛЮРАТИВІВ

Глибоку спорідненість щодо категорії числа між апелятивом і власною назвою демонструють ойконіми на -ичі. Загальномовні процеси, пов'язані з суфіксом -ичь, зумовили формування ойконімів на -ичі за різними схемами: одні зберегли свою патронімійність (власне-патронімні), інші частково переходять у посесивно-патронімну групу, а ще одні стають катойконімно-патронімними. Таке розмежування у назвах на -ичі зумовило омонімію (-ичі та -ич(i)), що значною мірою пов'язане із категорією числа.

Ключові слова: категорія числа, ойконіми на -ичі, назви *pluralia tantum*.

Категорія числа на апелятивному та онімному рівнях відрізняються двома критеріями: у загальних назв число пов'язане з граматичним значенням та семантичним наповненням апелятива, а для оніма, зокрема ойконіма, ні одне, ні друге неважливе. Ойконімна система України репрезентує назви або лише в однині, або тільки в множині. Числові пари можуть утворюватися за єдиної умови – коли йдеться про різні об'єкти (*Лісок*: Вл. (УкрАТП, 337, 1653); Льв. (УкрАТП, 885, 1390); Рв. (УкрАТП, 121, 946, 1757, 2055) – *Ліски*: Вл. (УкрАТП, 876, 880, 1408); Жт. (УкрАТП, 419); КП (УкрАТП, 172); Од. (УкрАТП, 953, 1266); Стн. (УкрАТП, 465); См. (УкрАТП, 1054, 2381); Тр. (УкрАТП, 970); Чрг. (УкрАТП, 573, 856, 914), але у цьому випадку про “пари” говоримо умовно, бо ми асоціативно накладаємо категорію числа в апелятивах на географічні назви, що абсолютно суперечить суті цього поняття на онімному рівні. При переході апелятивів, наприклад, в ойконіми, порушується зв'язок граматичного та лексичного значень, що призводить до формалізації граматичного значення і до втрати семантичних контактів. У результаті ми одержуємо ойконім, який відмінюється як апелятив у множині або як плюративний апелятив, однак семантичного зв'язку з формою однини уже немає. Тому ойконім у формалізованій *pluralia tantum* позначає окремий географічний об'єкт і з часом сприймається

© З.О. КУПЧИНСЬКА, 2012

ISSN 1682-3540. Українська мова, 2012, № 3

73

як одне ціле [7: 70]. Очевидно, що цей процес був пролонгований, доказом чого є певні хитання у вживанні однини і множини в інших слов'янських мовах, напр., пол. *Piesuch* – *Piesuchy* [17: 115–116]. Таке явище спостерігаємо на сучасному етапі в українській мікротопонімії, наприклад: *На Болоті (Болото)* // *На Болотах (Болота)* – назва місцевості біля річки (с. Воютичі Самбірського р-ну Льв. обл.); *Заподрина* // *Заподрини* – частина лісу між горами (с. Топільниця Старосамбірського р-ну Льв. обл.).

Ще О.О. Потебня писав про “множину місця”, виділяючи в цій групі назви вулиць або частин міста, сіл, селищ: *Кожемяки, Сокольники, Хамовники, Скоморохи, Черкаси*. Серед них вичленовував ті, що утворилися від прізвиська родоначальника, першопоселенця: *Деркачі, Бабаї, Огульці*. Виокремлював і такі, що вказують на зв'язок із племенами (*Печеніги, Дуліби*). Учений наводить паралелі з інших слов'янських мов: рос. *Вышатици, Бъшенковичи*, серб. *Петровићи, Поповићи*, болг. *Михалуци, Ганцовци*. Цікаво й те, що О.О. Потебня наводить аналогічні назви в балтійських мовах: за місцем проживання першого поселенця (*Aizurji* – “зарічани”), за власним іменем (*Jurgi, Lauri, Pilupi, por., Юрьи, Лавры, Филиппы*), за іменем по батькові (*Andulaiši, Антоновичи*, від **-aitis, itis = ичь**) [11: 36 – 37].

Про слов'янські географічні назви-плюративи писали: В. Ташицький [22], Г. Гурнович [16], Й. Баль [15], С. Роспонд [19, 20], В. Любась [18], Д.Г. Бучко [2, 3], В.Л. Васильєв [4], О.А. Купчинський [9], В. Шпербер [14], А.П. Корепанова [8] та ін.

Географічні назви *pluralia tantum* різноманітні за своїм походженням, але мають багато спільного на граматичному та топонімному рівнях [13: 78]. Визначальним критерієм характеристики ойконімних плюративів є їх походження. Дослідники ставили питання про виникнення форми множини в географічних назвах різних територій, зокрема германських і слов'янських. Поява цієї форми обумовлена однаковими причинами: 1) формам множини справді відповідає певна кількість предметів (*Brězy, Pjenki*); 2) назва певної місцевості або населеного пункту виникла з форми множини назви одного з предметів на цій місцевості (*Brody* – поле біля броду), тобто від загальних назв або географічних термінів, що позначають місцевий ландшафт тощо; 3) патронімні назви; 4) апелятиви у формі *pluralia tantum*; 5) за аналогією до існуючих назв у формі *pluralia tantum* [8: 97]. Найбільш яскраво представлені дві перші виділені групи в мікротопонімії Львівщини: 1) *Луги* – назва поля (с. Вошанці Самбірського р-ну Льв. обл.); *Задні долиньки* – долина; *Передні долиньки* – долина (с. Мальчиці Яворівського р-ну Льв. обл.); 2) *Малі Броди* – назва долини (с. Любині Яворівського р-ну Льв. обл.); *Гори* – назва лісу, *Черешні* – назва дороги (с. Сарни Яворівського р-ну Льв. обл.); *Потічки* – назва пасовища (с. Дрогомишль Яворівського р-ну Льв. обл.). Зафіксовано чималий відсоток відродинних назв: *Галайки* – назва хутора, від особової назви *Галайко* (с. Любині Яворівського р-ну Льв. обл.); *Раки* – частина сели-

ща, від особової назви *Рак*; *Пилипи* — частина селища, від назви родини *Пилипові* (с. Воля Добростанська Яворівського р-ну Льв. обл.). Не завжди точно можна говорити про мотиваційну базу і в мікротопонімах, наприклад, на **-ани**. Так, назву хутора *Гричани* (с. Сарни Яворівського р-ну Льв. обл.) місцеві жителі трактують як “люди, що їли “гrecу” (гrecку)”, за цим народноетимологічним поясненням все ж проглядається підсвідома пам’ять про те, що такого типу назви вказували на групу людей, об’єднаних певною ознакою. Цілком обґрунтованим може бути і зв’язок цього мікротопоніма з антропонімом *Гричан* (пор., *Грицан*; Фаріон, 175). Назви на **-ичі** — рідкість у сучасній мікротопонімії, це обумовлено тим, що ми сьогодні вже не сприймаємо ці оніми у первинному, патронімному значенні, тому й функція такого суфікса звузилася. Географічні об’єкти одержують назву на **-ичі** в основному через посередництво антропонімів на **-ич**, фактично, поширившись фінально **-і**, ці ойконіми стають відродинними, відтак — омонімічними до патронімних. Наприклад, частина села *Яриновичі* (с. Мальчиці Яворівського р-ну Льв. обл.), як пояснюють місцеві жителі, утворена від прізвища *Яринович* (пор., *Яриновичі*; Фаріон, 321).

До архаїчних ойконімів *pluralia tantum* зараховуємо, передусім, назви на **-ичі** та **-ани**, хоч плуральні відапелятиви належать теж до слов’янської архаїки (*Броды, Белзы, Прилук(ы)* [12: 15 — 18], однак останні не були таким масовим явищем, як назви на **-ичі** та **-ани**, що утворювалися семантичним способом від загальних назв колективів, найдавніші з яких мали етнічно-племінний характер. Це загальнослов’янські типи, які поширені на території всієї Славії, проте не всюди рівномірно. Так, наприклад, велика кількість ойконімів на **-ичі** є на території Польщі (крім півночі), Чехії, лужицьких землях. Значно менше вони представлені у Словаччині, Сербії, Чорногорії, Боснії, Герцоговині, зовсім мало їх у Болгарії та Македонії. Що стосується східної частини слов’янської території, то їх значна кількість сконцентрована у західній, північно-західній, північній Україні та південній Білорусі [21, 6, 9]. Зупинимося на ойконімах на **-ичі**.

Суспільно-історичні основи виникнення географічних назв на **-ичі**, описані в монографії О.А. Купчинського [9: 20 — 38], відіграли вирішальну роль у розщепленні семантичного наповнення суфікса **-ич(і)** і тих формацій, що утворилися за його допомогою в історичному розрізі. Однак важливе й те, яким був зв’язок апелятивів на **-ичі** та онімів з омонімічним суфіксом. Значення ономастичного форманта базується на основі тієї семантики, яка сформувалася впродовж історичного розвитку на рівні апелятива. Ономастичний тип завжди генетично вторинний стосовно апелятивного, однак поступово ономастичні форманти втрачають словотвірні або лексичні значення, характерні для утворень з омонімічними суфіксами у загальних назвах. Зокрема, аналогічний процес “вивітрювання” первинного патронімного значення відбувся у слов’янських прізвищах, що утворилися за допомогою суфіксів із первинним значенням належності. На сучасному етапі в

прізвищах на першому плані так звана “паспортна” функція” [1: 8]. Подібні процеси відбулися і на ойконімному рівні. “Формалізація” функції суфікса **-ич(і)** призвела до того, що практично від будь-якої твірної основи можна утворити ойконім із цим формантом, при цьому майже повністю стерлося значення, яке закладене на рівні загальної назви і частково трансформоване в географічну. Тому, наприклад, зафіксовані нові назви на територіях, для яких не характерні ойконіми на **-ичі**, далекі від первинної патронімії:

Антоновичі, х. до с. Зелений Гай; Кр., Єлисаветградський; **1946** (УкрАТП, 361). **Бердичі**; Дц.; Ясинуватський, Орлівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 245); **1946** (УкрАТП, 245). **Галичі**, х. до с. Підлужжя; Пл., Кременчуцький; **2001** (ІСОУ, 245); **1946** (УкрАТП, 1719). **Гузичі**; Пл., Градизький; **2001** (ІСОУ, 245); **1946** (УкрАТП, 60). **Костичі** (колиш. Скортулине, Франкове, Костичево); Мк.; Баштанський, Костичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 246); **1946** (УкрАТП, 873). **Кулиничі**; Хрк.; Харківський, Кулиничівська селищна рада; **2011** (ЕД УАТУ); Хрк., Харківський; **2001** (ІСОУ, 246); **1946** (УкрАТП, 2495). **Пулевичі**, х. до с. Кугіблишева; Мк., Єланецький; **2001** (ІСОУ, 242); **1946** (УкрАТП, 487).

Ті “пізні” назви, котрі належать до ареалу ойконімів на **-ичі**, теж формально утворені, бо в таких випадках спрацьовувала своєрідна “мода” у назвотворенні. Зокрема, у південно-західній, західній, північно-західній, північній, північно-східній частині України засвідчено чималий відсоток саме таких назв. Тут можлива й похибка, бо ці пізно зафіксовані назви могли просто не потрапити у писемні джерела:

Березичі; Вл., Камінь-Каширський; **2001** (ІСОУ, 245); **1946** (УкрАТП, 526). **Кулиничі**; Льв.; Жовківський, Бишківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 246); **1946** (УкрАТП, 1144). **Малевичі**, с.; Вл., Маневецький; **1946** (УкрАТП, 1305). **Модричі**; Льв.; Дрогобицький, Модрицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 246); **1946** (УкрАТП, 153). **Підпасичі**; Стн., Отинянський; **1946** (УкрАТП, 649). **Радіоновичі**; Жт., Словечанський; **2001** (ІСОУ, 244); **1946** (УкрАТП, 1502). **Рідковичі**; Др., Мостиський; **2001** (ІСОУ, 243); **1946** (УкрАТП, 459). **Хишевичі**; Льв.; Городоцький, Коропузька с/р; **2011** (ЕД УАТУ).

У деяких випадках йдеться про перенесення назв із додатковим атрибутивним компонентом, наприклад: **Думичі-Замкові**; Льв., Магерівський; **1946** (УкрАТП, 1171). **Думичі**, х. до с. Думичі-Замкові; Льв.; Жовківський, Підліссянська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 245); **1946** (УкрАТП, 1172). **Думичі**, х. до с. Кам’яна Гора (*Dumycze*); Льв.; Жовківський, Погариська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 245); **1946** (УкрАТП, 1182); **1893** (SORG, 423).

Аналіз апелятивів із суфіксом **-ич-** у староукраїнській мові проливає світло на те, як на онімному рівні відбувалося розщеплення ойконімів на номінативно-семантичні типи. Суфікс **-ичь** (< *-itj-) надавав дериватам значення присвійності ще у XIV – XV ст. (*братаничь* (ССМ I, 119), *куничии* (ССМ I, 528), *лисичи* (ССМ I, 547), *сестричич*,

сестричича (ССМ II, 341), рідше — походження (*дъдичь* // *дъдич* (ССМ I, 336). “У новоутворень на **-ичь** від основ присвійних прикметників відновлюється патронімічне значення, в той час як у відсубстантивних дериватів на **-ичь** це значення згасає.// Подвійна мотивація назв осіб на **-ичь** присвійними прикметниками та іменниками призводить до появи складних формантів **-(j)ич-, -ович- / -евич-, -инич-**” [1: 21].

Очевидно, на цьому етапі відбувається розмежування і на ойконімному рівні. Одні географічні назви, в основах яких були відсубстантиви на **-ич**, зберегли свою патронімічність, і сьогодні ми їх кваліфікуємо як власне-патронімічні, інші — поширилися присвійними суфіксами, частина з яких виокремилася у посесивно-патронімічну групу, а ще одні — катойконімно-патронімічний тип географічних назв теж співвідносний з апелятивами на **-ич**, що вказують на походження (пор., *мъстичь* // *мъстич*; ССМ I, 627). Вагомим чинником у розподілі ойконімів на **-ичі** була сама твірна основа географічної назви, її мотиваційна база (про це — нижче). Що ж до числової форми назв на апелятивному та ойконімному рівнях, то існує велика різниця: для загальних назв число є граматично-семантичною категорією, а для географічних назв формальною. Тому ойконімічні плюративи на **-ичі** мають лише формальний зв'язок із апелятивними назвами колективів, груп людей, жителів тощо у формі збірності. Цьому сприяв лексико-семантичний спосіб творення ойконімів на **-ичі**, коли апелятив, не змінюючи своєї множинної форми, онімізувався і ставав назвою поселення, де жив відповідний колектив людей, означений апелятивом. При цьому втрачався семантичний зв'язок множинної форми апелятива із формою *pluralia tantum* ойконіма, який називав лише один об'єкт.

В ойконімах на **-ичі** вичленовуємо такі номінативно-семантичні типи.

I. Патронімічний. Назви цього типу вважаються найдавнішими, первинно так називали нащадків спільного предка-патрона, який був засновником роду і відповідно — поселення. Первісні слова, що були назвами дітей або нащадків указанного в основі слова батька чи родоначальника, стають, на основі закону асоціації за суміжністю, назвами місця їх проживання [5: 49]. Однак не завжди основу ойконіма на **-ичі** можна пов'язати з власним іменем. Це, можливо, зумовлено тим, що окремі назви були спотворені часом, і тому ми тепер не знаходимо відповідників у слов'янському антропоніміконі, і не маємо права категорично стверджувати, що це відпатронімічне утворення. Крім того, не кожен антропонім, вичленований з ойконіма на **-ичі**, був іменем патрона цих нащадків, які осіли на визначеній території. З цього і починається деяка неточність у кваліфікації цих назв, що зумовлена тим, що суфікс **-ич** формує патронімі чоловічого роду до сьогодні, і сприйняття ойконімів на **-ичі** впродовж багатьох століть відбувається через певні асоціації з іменем по батькові. Тому Л.Л. Гумецька, опрацювавши ойконіми на **-ичі** XIV — XV ст., пише, що немає певності, що деякі назви місце-

востей на **-ич-і**, **-ов-ич-і**, **-ев-ич-і** мали в минулому патронімне значення і виникли шляхом переосмислення [5: 49]. Значна частина ойконімів утворилася “за найбільш продуктивним словотворчим типом” топоназв. Фактично колишні патронімні суфікси внаслідок своєї продуктивності в ойконімії в період II пол. XIV і I пол. XV ст. “окам’янили і перетворилися на топоформанти, позбавлені реального значення” [5: 50]. Тому вони могли приєднуватися до різноманітних основ, формально залишаючись при цьому “патронімними”. Провести чітку межу між власне-патронімними та іншими типами ойконімів на **-ичі**, очевидно, на сучасному етапі не зможемо, однак виділяємо критерії, які свідчать про архаїчність назви, відтак про можливий безпосередній зв’язок: ім’я патрона > назва нащадків > назва території, на якій вони живуть. Цими критеріями є: 1) рання фіксація в історичних джерелах; 2) твірними основами цих назв є давні слов’янські композити або відкомполітичні утворення; 3) наявність аналогічних назв у інших слов’янських ойконімних системах.

Боратичі (*Боратичы, Боратици, Боритычи, Boratyczi, Boratycze, Borathycze, Boraticz*); Льв.; Мостиський, Хідновицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **2001** (ІСОУ, 246); **1946** (УкрАТП, 514); **1934** (ПШ, 86); **1905** (ПШ, 311); **1856** (ПШ, 17); **1788** (ЙФМ, 38); **1719** (ЦДІАЛ, 201, 4-6, 174/51); **1669, 1663** (ЦДІАЛ, XIII, I, 1070/191, 393); **1515** (ŽDz, XVIII, I, 126); **1491** (AGZ, XVIII, 289); **1437** (AGZ, XIII, 35). У всіх наступних прикладах подаємо найпізнішу і найранішу фіксацію ойконіма: **Будятичі** (*Бутятичи*); Вл.; Іваничівський, Старолішнянська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1368** (ЦДІАЛ, 201, 4-6, 246/2 зв.). **Гориславичі** (*Horzeslawicze*); Льв.; Мостиський, Гусакивська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1437** (AGZ, XIII, 49). **Городиславичі** (*Horodyslawicze*); Льв.; Пустомитівський, Миколаївська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1441** (AGZ, XIV, 499). **Hoscislawice** (*Ostislawicze*); Доброміль; **1652** (ЦДІАЛ, XIII, I, 1075/178); **1437** (AGZ, XIII, 20). **Гостяничі**; Чернігів – р. Десна; **1160** (Ипат., II, 86). **Добрянничі** (*Dobrinicze*); Льв.; Перемишлянський, Добрянницька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1441** (AGZ, XIII, 106). **Жидятычи** (*Zydathicza*); Львів – Гамаліївка; **1931** (ЛШ, 238); **1405** (AGZ, II, 54). **Жиричі** (*Żyricze*); Вл., Заболотівський; **2001** (ІСОУ, 246); **1564** (ŽDz, XVIII, I, 190). **Sboratycze**; Перемишляни – Дунаїв; **1405** (AGZ, II, 52); **1404** (ЦДІАЛ, 131, II, 15/1). **Miloslawicy** (*Милославичи*); Київ – на Дніпрі; **1616** (Арх., VII, III, 32); **1492** (Арх., VIII, IV, 115). **Милятичі** (*Milathycze*); Льв.; Пустомитівський, Жирівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1446** (AGZ, XIX, 486). **Meletyszczce** (*Meletycze*); Народичі; **1602** (ŽDz, XXI, 79); **1604, 1507** (ŽDz, XXI, 477). **Мишлятичі** (*Mislaticze*); Льв.; Мостиський, Мишлятицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1442** (AGZ, XIII, 124). **Нестаничі** (*Nyesthanicze*); Льв.; Радехівський, Вузливська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1512** (MRPS, IV, I, № 1676).

Що стосується ойконімів на **-ович(і)** // **-евич(і)**, **-инич(і)**, більшість з яких теж мають ранню фіксацію в джерелах, чимало з них утворилося від антропонімних композитів та їх відкомполітичних форм. Твірні основи цих ойконімів репрезентують також і відапелятиви,

похідні від християнських імен, що свідчить про їх дещо пізніше формування. Слід зазначити, що ойконімів на **-ович(і) // -евич(і)** значно більше, ніж на **-инич(і)**. Це, очевидно, пояснюється тим, що посесивний суфікс **-ов // -ев** міг приєднуватися до різних основ чоловічого роду, а **-ин** — лише до ***-а** основ жіночого (рідше чоловічого) роду. Географічні назви на **-ович(і) // -евич(і), -инич(і)** з ранніми джерельними фіксаціями, на наш погляд, належать до проміжного типу, вони не встигли втратити “патронімічності”, але і присвійні суфікси **-ов // -ев** та **-ин** ще не надали твірним основам цих ойконімів “приватно-власницької” посесивності, а лише вказували на належність до родича-патрона. Найпереконливіші у цьому плані ті назви, в основі яких є:

- антропоніми та їх варіанти християнського походження: **Андрієвичі** (*Andrejowicze*); Жт.; Ємільчинський, Андрієвицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1581** (ŽDz, XX, 36). **Антоновичі** (*Антоновичи*); Жт.; Овруцький, Словечанська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх., VII, I, 588). **Арсеновичі** (*Arsonowicze*); Вл., Головнянський, **2001** (ІСОУ, 244); **1558** (AS, VI, 26). **Борисковичі** (*Борисковичи*); Вл.; Горохівський, Бранівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1534** (Арх., VIII, IV, 212). **Ваневичі** (*Wanyowicze*); Самбір; **1905** (ПШ, 337); **1456** (MRPS, I, 271). **Ваньковичі** (*Wankowicze*); Др., Рудківський; **2001** (ІСОУ, 243); **1441** (AGZ, XIII, 109). **Васьковичі** (*Waskowicze*); Жт.; Коростенський, Васьковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1494** (Арх., IV, I, 11). **Waszcowicze**; Мостиська; **1502** (AGZ, XVIII, 557); **1494** (AGZ, XIII, 356); **1437** (AGZ, XII, 27). **Вацевичі**, суч. Залужани (*Вацовичи, Wacowice, Waczowicz, Vaczowicze*); Дрогобич — Самбір; **1934** (ПШ, 51); **1565, 1565, 1566** (Ж, I, 295). **Ганьковичі** (*Chancowicze*); Лв.; Мостиський, Мишлятицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1437** (AGZ, XIII, 40). **Гапоновичі** (*Harpowicze*); Чорнобиль — р. Уж; **1926** (СПКО, 58); **1571** (ŽDz, XX, 28). **Григоровичі** (*Hryhorowiczi*); Вл., Сенкевичівський; **2001** (ІСОУ, 244); **1552** (Арх., VII, II, 159). **Denischowicze**; опустіле с. в околиці Калуша і Войнилова; **1469** (ŽDz, XVIII, I, 31 дод). **Дмитровичі** (*Demetrouicz*); Лв.; Мостиський, Дмитровицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1385** (AGZ, VII, 34). **Дмитровичі** (*Dmitrouicze*); Лв.; Пустомитівський, Винничківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1364** (AGZ, II, 3). **Дмитровичі Великі** (*Дмитровичы*); Кв.; Обухівський, Великодмитровицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1518** (ЛМ, I, 1014). **Iwankowicze**; Деражня; **1563** (MRPS, V, II, № 9280). **Iwankowycze**; Смотрицький пов.; **1528** (MRPS, IV, I, № 5348); **1432** (MRPS, IV, III, дод. 666). **Іванковичі** (*Янковичи*); Кв.; Васильківський, Іванковичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх., VII, I, 121). **Іванковці** (*Иванковичи, Иванковичах*); Луцький пов.; **1848, 1838** (ВТК Вол., 21); **1753** (Теод., III, 410); **1573** (ЦДІАК, XXV, I, 14/54). **Івановичи**; Бердичів; **1753** (Теод., III, 409 — 410). **Івановичі** (*Iwanowyczy*); Жт.; Червоноармійський, Івановицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Арх., VII, I, 126). **Iwanowice** (*Iwanowka*); Бар — Вінниця; **1734** (Арх., III, III, 86); **1616** (ŽDz, XXI, 583). **Iwanowice** (*Iwanowce*); Жидачів; **1766** (ЦДІАЛ, 134, I, 37/2); **1661, 1629** (ЦДІАЛ, 159, VIII,

840/237). **Івановичі** (*Iwanowicze*); Колки — р. Стохід; **1784** (Арх., V, II, 2, 406); **1577** (ŽDz, XIX, 43). **Iwachnowicze**; Червоногородського пов. Подільського воєвод.; **1765** (Арх., V, II, 1, 1750). **Ивачевичи**; Косів; **1519** (РИБ, XX, III, № 77). **Игнатовичи**, тепер Ігнатівці; Хмельницький; **1596** (ЦДІАК, XXII, I, 9/559). **Ільковичі** (*Ilkowicze*); Льв.; Сокальський, Свитазівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1548** (MRPS, V, II, № 4577). **Isaykowicze**; Коростень; **1566** (Арх., VII, II, 364). **Isakowicze**; Лоїв — р. Дніпро; **1616** (Арх, VII, I, 300). **Корналовичі** (*Cornielowicze*); Льв.; Самбірський, Корналовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1375** (ЗНТШ, LXIII, 4). **Левковичі** (*Lewkowicze*); Жт.; Овруцький, Левковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1571** (ŽDz, XX, 27); **1717, 1574, 1486, 1443** (Арх., IV, I, 2). **Левковичі** (*Левковицы*); Чрг.; Чернігівський, Левковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх., VII, I, 588). **Лукьяновичи**; р. Сула — Канівський пов.; **1552** (Арх., VII, I, 1020). **Максимовичі** (*Maksymowicze*); Кв.; Поліський, Максимовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1602** (ŽDz, XXI, 447); **1545** (Арх, IV, I, 48). **Максимовичі** (*Maximowicze*); Др., Самбірський; **2001** (ІСОУ, 243); **1429** (AGZ, XI, 44). **Марковичі** (*Markowicze*); Вл.; Горхівський, Скобелківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1501** (АЛМ, № 573). **Markowicze**; Радомишль; **1618** (ŽDz, XXI, 243). **Марковичі** (*Markowicze*); Вл.; Локачинський, Марковичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1505** (АЛМ, № 709). **Марковичі**; Володимирський пов.; **1596** (СРУкр., 412). **Масановичи**; Чорнобиль; **1552** (Арх., VII, I, 588); **1526** (АЗР, II, 168). **Масевичі** (*Masewicze*); Рв.; Рокитнівський, Масевицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1599** (ŽDz, XXI, 417). **Mathiowicze**; Коломия; **1579** (ŽDz, XVIII, I, 105); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод. 30, 57). **Machnowicze**; Львівський пов.; **1628** (ЦДІАЛ, X, I, 56/127). **Machnowicze**; Вінниця; **1624** (ŽDz, XXI, 322); **1594** (ŽDz, XXI, 390). **Михайлевичі** (*Michalowicze*); Льв.; Дрогобицький, Михайлевицька сільрада; **2011** (ЕД УАТУ); **1444** (AGZ, XIII, 158). **Михайлевичі** (*Michalowicze*); Льв.; Самбірський, Михайлевицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1424** (AGZ, XI, 13). **Михалковичи**; Луцький пов.; **1446** (АЮЗР, I, 18). **Michalowicze**; Поділля; **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод. 40). **Michalowicze**; Київське воєводство; **1613** (ŽDz, XXI, 197). **Матве[е]вичи** (*Matwiewicze, Matwiowicze*); Овруч; **1911** (СпВолГ, 244), **1552** (Арх., IV, I, 58). **Матвієвичі** (*Matwiejowicze*); Кременець; **1576** (Арх., VII, I, 245). **Матвійовичі** (*Żydowce alias Matwiowicze*); Білоцерківське староство; **1616, 1615** (ŽDz, V, 1130). **Никловичі** (*Нокловичи село*); Льв.; Самбірський, Никловицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1291** (АДГВК, 746). **Никонковичі** (*Nykunkowycze*); Льв.; Пустомитівський, Соколівська сільрада; **2011** (ЕД УАТУ); **1448** (AGZ, XIV, 259). **Олешковичі** (*Олишковичи*); Вл.; Рожищенський, Носачевичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх., VIII, VI, 24). **Павловичі** (*Павловичи*); Вл.; Локачинський, Війницька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1536** (AS, IV, 572). **Павловичи** (*Rawłowicze, Pawłowicze*); Сокаль; **1700** (ЛДМУМ, Бібл., 200416/105); **1669** (ЦДІАЛ, II, I, 194/1822); **1578** (ŽDz, XVIII, I, 214); **1491** (AGZ, XIX, 389). **Пашкевичи** (*Пашковичи*); Шепетівка — Заслав; **1601** (Арх., VI, I, 291); **1581** (ЦДІАК, XXV, I, 24/76 зв.). **Пилиповичі**

(*Pilipowicze*); Жт.; Новоград-Волинський, Пилиповицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1577** (ŽDz, XIX, 42, 45). **Пилиповичі** (*Pytyrowiczy*); Жт.; Радомишльський, Пилиповицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Арх., VII, I, 126). **Пилиповичі** (*Philippowicze*); Кв.; Бородянський, Пилиповицька сільрада; **2011** (ЕД УАТУ); **1415** (Proch., 22). **Сидоровичі** (*Sidorowicze*); Кв.; Іванківський, Сидоровицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Арх., IV, I, 46). **Stepanykowycze** (*Szczepanykowycze*); лівий берег Дністра, півд. с. Жванця; **1532** (MRPS, IV, II, № 16405); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод. 48). **Тарасовичі** (*Tarasowicze*); Кв., Вищедубечанський; **2001** (ІСОУ, 244); **1545** (Арх., VII, I, 588). **Chdorkowicze** (*Ходорковичи*); Новоград-Волинський; **1628** (ŽDz, XX, 75); **1581** (ŽDz, XX, 40); **1437** (AS, I, 33). **Chodorkowce** (*Chodorkowycze, Chodorkowicze*); Бібрка; **1783** (ЦДІАЛ, ф. 19, оп. IX, 293/?); **1515** (ŽDz, XVIII, I, 156); **1457** (AGZ, XV, 28). **Chodorowicze**; Терехівський пов.; **1566, 1565** (Ж, I, 149); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод., 33). **Ходоровичи** (*Chodorowiczy*); пограниччя Київського та Брацлавського воєводств; **1601, 1574** (Арх., VIII, I, 198 – 199); **1570** (Арх., VII, I, 227).

• композитні та відкомполітичні антропоніми: **Боевичі** (*Buiowicze*); Льв.; Мостиський, Гусаківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1408** (AGZ, VI, 15). **Божкевичі** (*Buzkowicze*); Рв., Млинівський; **2001** (ІСОУ, 242); **1545** (Пам., IV, 2, 117). **Боляновичі** (*Bolanowicze*); Льв.; Мостиський, Золотковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1392** (MRPS, IV, III, № 3605). **Боневичі** (*Bonyewicze*); Льв.; Старосамбірський, Новоміська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1407** (AGZ, VIII, 50). **Боршевичі** (*Borszowycze*); Льв.; Старосамбірський, Боршевицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1441** (AGZ, XIII, 103). **Воуановуцзе**; Бібрка; **1471** (AGZ, XIX, 514). **Братковичі** (*Bratkowicze*); Льв.; Городоцький, Братковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1446** (AGZ, XIII, 214). **Братковичі**, суч. Братківці (*Brathkowicze*); Івано-Франківськ; **1931** (СШ, 135); **1447** (AGZ, XII, 161). **Братковичі** (*Brathkowicze*); Стрий; **1931** (ЛШ, 183); **1425** (AGZ, XIX, 573). **Витковичі** (*Витковичи*); Рв.; Березнівський, Вітковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1567** (РИБ, XXXIII, 1255). **Завидовичі** (*Zawidowicze*); Льв.; Городоцький, Завидовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1443** (AGZ, XIV, 76). **Замисловиці** (*Замисловици*); Жт.; Олевський, Замисловицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1581** (ŽDz, XX, 38); **1545** (Арх., IV, I, 48). **Зашковичі** (*Zaskowicz*); Льв.; Городоцький, Завидовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1377** (AGZ, II, 11). **Liubkowicze**; Снятин; **1550** (MRPS, V, II, № 5040). **Lubkowicze**; Овруч; **1731, 1729** (ЦДІАЛ, 201, IV, 523/35); **1618** (ŽDz, XXI, 246). **Любовичи**, х.; Ізяславський; **1911** (СпВолГ, 228). **Любовичі** (*Lubowicze*); Жт.; Малинський, Любовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1600** (ŽDz, XXI, 38). **Мавковичі** (*Malkowycze*); Льв.; Городоцький, Керницька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1463** (AGZ, IX, 89). **Malewicz**; Олевська волость; **1599** (ŽDz, XXI, 413). **Malechowicze**; Львівський пов.; **1444** (AGZ, V, 145). **Малечковичі** (*Малечковичи, Маличковицѣ, Maleczkowice, Maleczkowicze, Maleczkowycze*); Льв.; Пустомитівський, Солонківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1440** (AGZ, XIV, 15). **Malkowicze**; Коростень – Овруч; **1600** (ŽDz, XXI,

62). **Милошовичі** (*Myloschowicze*); Льв.; Пустомитівський, Семенівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1443** (AGZ, XIV, 77). **Милянновичі** (*Milanowicze*); Вл.; Турійський, Милянновичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1511** (AS, III, 90). **Мирковичі** (*Mirkowicze*); Луцький пов.; **1596** (СРУкр., 414); **1545** (Пам., IV, II, 83, 112). **Мировичі** (*Mirowicze*); Вл.; Турійський, Кульчинська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1478** (AS, III, 15). **Нагуєвичі** (*Nahujowicze*); Льв.; Дрогобицький, Нагуєвицька сільрада; **2011** (ЕД УАТУ); **1430** (AGZ, XI, 397). **Nyesznamirouicze**; Жидачів ?; **1446** (AGZ, XIV, 203). **Нижанковичі** (*Nyezankowycze*); Льв.; Старосамбірський, Нижанковицька селищна рада; **2011** (ЕД УАТУ); **1464** (AGZ, XIII, 448 – 449). **Ніговичі** (*Nyehnowicze*); Льв.; Мостиський, Зав'язанцівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1450** (AGZ, XIII, 303). **Ніжиловичі** (*y Nezhilowichoxъ*); Кв.; Маркарівський, Ніжиловицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1415** (АЗР, I, 37). **Осталовичі** (*Gostalowiczi*); Льв.; Перемишлянський, Осталовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1442** (AGZ, XIV, 62). **Радовичі** (*Radowickiej*); Вл.; Турійський, Туличівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1531** (AS, II, 374). **Радовичі** (*Rodowiczi*); Вл.; Іваничівський, Радовичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1519** (**1579**) (Арх., VIII, IV, 347). **Утіховичі** (*Vsuechowycze*); Льв.; Перемишлянський, Осталовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1467** (AGZ, XV, 74). **Дорогиничі** (*Dorohiniocze*); Вл.; Локачинський, Дорогиничівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Пам., IV, 2, 113 – 114). **Radynnice**; Поділля – Бар; **1664** (AGZ, XXI, 396). **Radniczi**; Руське воєвод.; **1565** (АДГВК, 900).

Фактичний матеріал викликає певні роздуми щодо шляхів формування ойконімів на **-ович-і** // **-евич-і, -инич-і**: 1) ці географічні назви могли творитися від патронімів в однині, що містили суфікси **-ович** // **-евич, -инич**, потім відбувалося розширення фіналлю **-і**, яка надавала патронімові плюральну форму і одночасно трансформувала власну назву в апелятив, який вказував на групу нащадків, що мали спільного предка, відповідно іменувалися однаковим патронімом. Усі ці міркування найбільше стосуються тих ойконімів, в основі яких лежать повні слов'янські композитні та християнські особові назви. Адже саме від таких основ могли творитися патроніми на **-ович** // **-евич, -инич**; 2) що ж до ойконімів, утворених від скорочених та ускладнених суфіксами композитів та відапелятивних власних назв (що найчастіше вже були прізвиськами, а не іменами), то очевидним є те, що за допомогою “скам'янілих” формантів **-ович-і** // **-евич-і, -инич-і** творилися загальні назви груп нащадків (прямих і непрямих), які мали зв'язок із предком, що “увіковічнися” в твірній основі спочатку в апелятиві назви групи його дітей, а після онімізації за суміжністю цієї загальної назви, – і в ойконімі; 3) історичні фіксації ойконімів на **-ович-і** // **-евич-і, -инич-і** свідчать, що очевидним був значний відсоток назв, які маючи чимало паралельних варіантів, творилися цілком формально. В одному випадку назви на **-ович-і** // **-евич-і, -инич-і** асоціювалися із “патронімійністю” (бо паралельними були теж плюративи, але відродинні назви, наприклад, **Меленевичі** (*Мелени, Meleniach*) **1848, 1838** (ВТК Вол., 18);

1706 (Арх., IV, II, 357); 1692 (Арх., VI, I, 315); 1688 (Арх., III, II, 172); 1543, 1529, 1514 (Арх., VI, I, 7), а в інших вони семантично пов'язувалися із посесивністю (бо в паралелях маємо присвійні форми назв, наприклад, **Меленевичі** (*Meleniowsczyzna*); Коростень; 1848, 1838 (ВТК Вол., 18); 1706 (Арх., IV, II, 357); 1692 (Арх., VI, I, 315); 1688 (Арх., III, II, 172); 1543, 1529, 1514 (Арх., VI, I, 7). **Ущаровичі** (*Uszczarów, Uszczarach, Uszczarowiczy, Uszczarowicze*); Коростень; 1712 (Арх., IV, I, 371); 1617 (Арх., IV, I, 70); 1714, 1547, 1546, 1535 (Арх., IV, I, 29); 1494 (Арх., IV, I, 11). **Довмонтовичі** (*Dowmantow, Dowmontowicze*); Чорнобиль; 1618 (*ŽDz*, XXI, 207); 1585 (Арх., VII, III, 289 – 290).

Саме такий формальний шлях творення пройшли ойконіми на **-ович-і** // **-евич-і, -инич-і**, що засвідчені на сучасному етапі і на тих територіях, де ці формації не є характерними (напр., **Голубієвичі**; Кр.; Компаніївський, Голубієвицька сільрада; 2011 (ЕД УАТУ).

II. Посесивно-патронічний. Виокремлюємо цю групу назв, враховуючи семантику мотивувальної бази ойконімів. На основі цього виділяємо:

- назви на **-ович-і** // **-евич-і, -инич-і**, твірні основи яких містять антропоніми-прізвиська відапелятивного походження. Сюди ж, очевидно, можна було б долучити і значну частину відкомполітичних утворень, серед яких було і є чимало прізвищевих назв. Вагомим аргументом на користь посесивності таких географічних назв є те, що в суфіксальній частині маємо присвійні суфікси перед патронічними, що дає можливість стверджувати попередню належність групи людей тій особі, назва якої є в твірній основі ойконіма. Наприклад, люди, які працювали на *Шишка* чи *Глушка*, бо у них була земля, набували назви *Шишкові* чи *Глушкові* люди, однак з часом зв'язок втрачався між назвою групи людей та першоносієм оніма, і на перший план виходила сема “група людей”, за якою традиційно, можливо, формально, закріпився формант **-ич(і)**: **Шишковичи**; Володимир-Волинський; 1490 (AS, I, 91). **Глушкевичи** (*H(u)szkiewiczzy*); Олевськ – р. Уборть; поч. XIX ст. (ГОВГ, 37 – 38); 1552 (Арх., VII, I, 150). Територія України репрезентує значний пласт таких ойконімів: **Балаховичі** (*Bołochowicze*); Рв.; Володимирецький, Балаховицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1577 (*ŽDz*, XIX, 46). **Bodenkowicze** (*Bodynkowicze*); Остер; 1624 (*ŽDz*, XXI, 354, 363); 1579 (Арх., VII, III, 26). **Борщовичі** (*Borschowycze*); Льв.; Пустомитівський, Борщовицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1442 (AGZ, XIV, 61 – 62). **Брюховичі** (*Bruchowicze*); Вл., Голобський; 2001 (ІСОУ, 245); 1519 (Теод., I, 177). **Брюховичі** (*Brzuchowicze*); Льв.; Перемишлянський, Брюховицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1469 (*ŽDz*, XVIII, I, 23). **Брюховичі**, смт (*Brzuchowicze*); Льв.; м. Львів, Шевченківський, Брюховицька селищна рада; 2011 (ЕД УАТУ); 1454 (AGZ, XIV, 401). **Буньковичі** (*Bunkowycze*); Льв.; Старосамбірський, Великосушицька сільрада; 2011 (ЕД УАТУ); 1508 (*ŽDz*, XVIII, I, 112). **Вовковичі** (*Wolkowicze*); Локачі; поч. XIX ст. (ГОВГ, 32 – 33); 1475 (AS, III, 14). **Волчищовичі** (*Wolciszewicze*); Др., Судово-Вишнянський; 2001 (ІСОУ, 245); 1439 (AGZ, XIII, 73). **Вуйковичі**

(*Vikowicze*); Льв.; Мостиський, Твіржанська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1360** (MRPS, IV, III, Дод, № 207). **Гиновичі** (*Hynowicze*); Тр.; Бережанський, Жуківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1456** (AGZ, XIX, 495). **Hitkowiczi**, дво-рище до с. Угриничі (*Hitkowicz*); Камінь-Каширський; **1598** (Пам., III, II, 160). **Гладковичі** (*Hladkowicze*); Жт.; Овруцький, Гладковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Арх., IV, I, 44). **Глуховичі** (*Gluchowyczy*); Льв.; Пустомитівський, Чижиківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1442** (AGZ, XIV, 55). **Глушкевичи** (*Hl(u)szkiewicz*); Олевськ — р. Уборть; поч. XIX ст. (ГОВГ, 37 — 38); **1552** (Арх, VII, I, 150). **Голдовичі** (*Holtowice*); Льв.; Жидачівський, Черноострівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1460** (Гал. л., 533). **Голосковичі** (*Holoskowycze*); Льв.; Бродівський, Пониковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1515** (ŽDz, XVIII, I, 157). **Голубієвичі** (*Голубієвичи*); Жт.; Народицький, Межиліська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1496** (АЗР, I, I, № 129, 158). **Городиловичі** (*Hrodylowycze*); Жовкла — Сокаль; **1934** (ПШ, 38); **1462** (AGZ, XIX, 332). **Нрыbowiczy**; Володимир; **1848, 1838** (ВТК Вол, 14); **1663** (Арх, VII, III, 154); **1577** (ŽDz, XIX, 67). **Грибовичі Великі** (*Grybowicze*); Льв.; Жовківський, Грибовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1440** (AGZ, XIV, 2). **Грибовичі Малі** (*Grybowicze*); Льв.; Жовківський, Грибовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1578** (ŽDz, XVIII, I, 76). **Hussacowycze**; Мостиська; **1523** (MRPS, IV, I, 4106); **1504** (AGZ, XVIII, 465); **1438** (AGZ, XIII, 60). **Дідовичі** (*Дидовичи*); Жт.; Новоград-Волинський, Дідовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1597** (ЦДІАК, XXII, I, 10/41). **Дідовичі** (*Diedowicze*); Вл., Киверцівський; **2001** (ІСОУ, 242); **1578** (Пам., III, 2, 27). **Добаневичі** (*Dobanyewicze*); Судова Вишня; **1934** (ПШ, 110); **1301** (AGZ, I, 5). **Dołobowice** (*Dolobowycze*); Рудки; **1650** (ЦДІАЛ, X, I, 248/29); **1468** (AGZ, XIII, 560). **Drobyschewicze**; Бар — Поділля; **1469** (ŽDz, XVIII, I, 41 дод.). **Дроздовичі** (*Drozdwowicze*); Льв.; Старосамбірський, Дроздовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1436** (AGZ, XIII, 5). **Дроздовичі** (*Drosdwowicze*); Льв.; Городоцький, Галичанівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1391** (ЗНТШ, LXIII, 6). **Дядьковичі** (*Дядковичи*); Рв.; Дубенський, Сатіївська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1531** (AS, III, 381). **Дядьковичі** (*Дядковичи*); Рв.; Рівненський, Дядьковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1490** (Пам., I, 2, 1 — 4). **Зубковичі** (*Zubkowiczach*); Жт.; Олевський, Зубковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1509** (Арх., VIII, IV, 289). **Кличковичі** (*Клечковичи*); Вл., Мацеївський; **2001** (ІСОУ, 243); **1511** (AS, III, 90). **Козаровичі** (*Козаровичи*); Кв.; Вишгородський, Козаровицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1532** (Клеп., 366). **Кокоревичи**; Локачі; **1569** (ЦДІАК, XXVI, I, 1/405). **Kołaczkowcze** (*Colaczkowicze*); Коломия — р. Чорнява; **1579** (АВАК, XIV, 103); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод. 38). **Колбаєвичі** (*Kolbaiowice*); Льв.; Самбірський, Чайковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1445** (AGZ, XIV, 192). **Комаровичі** (*Комаровичи*); Льв.; Старосамбірський, Новоміська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1361** (АДГВК, 790); **1361** (Інкін, 363). **Konkolowicze**; Городок — Комарно; **1456** (AGZ, XIX, 491). **Коростовичі** (*Korostowicze*); І-Фр.; Галицький, Коростовичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1535, 1407** (AGZ, VII, 50). **Крисовичі** (*Crzischowicze*); Льв.; Мостиський, Крисовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ);

1440 (AGZ, XIII, 91). **Кричевичі** (*Krexzewiczy*); Вл.; Ковельський, Кричевичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1453 (РИБ, XXVII, 97). **Kuchaiowice** (*Kuchajowicze*); Львів — Зубра; 1612 (ЦДІАЛ, X, I, 46/1605); 1446 (AGZ, XIV, 209). **Куликовичі** (*Kulikowicze*); Вл.; Маневицький, Куликовичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1577 (ŽDz, XIX, 46). **Куровичі** (*Curowicze*); Льв.; Золочівський, Куровицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1443 (AGZ, XIV, 112). **Łajanowice**; Скала — Подільське воєвод.; 1570 (ЦДІАЛ, 159, VIII, 840/275). **Lethnyowicze**; Подільська земля; 1484 (MRPS, I, № 1659). **Letowicze**; Кременець; 1662 (Арх., VII, III, 143). **Leschcowicze**; Збруч; 1448 (AGZ, V, 163). **Лисовичі** (*Liszowycze*); Льв.; Стрийський, Лисовицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1497 (MRPS, II, № 1093). **Макалевиці** (*Моколевичи*); Жт.; Радомишльський, Макалевицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1415 (АЗР, I, 38). **Маковичі** (*Моковичи*); Вл.; Турійський, Маковичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1570 (ŽDz, XIX, 24); 1449 (РИБ, XXVII, 111). **Маневичі**, смт (*Маневичи*); Вл., Маневицький; 2001 (ІСОУ, 242); 1543 (AS, IV, 353). **Мармушовичі** (*Marmużewice*), тепер Андріївка; Буськ; XVII — XVIII ст. (Скочиляс, 85, 283); 1499 (AGZ, XIX, 455 — 457). **Мишковичі** (*Myschkowicze*); Тр.; Тернопільський, Мишковицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1469 (ŽDz, XVIII, I, Дод. 31). **Мишковичі** (*Myszkowicz*); Жт.; Овруцький, Піщаницька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1617 (ŽDz, XXI, 592). **Молошковичі** (*Moloczkowycze*); Льв.; Яворівський, Бердихівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1456 (AGZ, II, 152). **Морозовичі** (*Mrozowice*); Льв.; Старосамбірський, Торчиновицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1442 (Proch., 92). **Motowilowice** (*Motyłowicze, Мотоловичи*); Житомир; 1604 (ŽDz, XXI, 467); 1581 (ŽDz, XX, 36); 1471 (Арх., VII, II, 8). **Мужиловичі** (*Muzyłowicze*); Жт., Ярунський; 2001 (ІСОУ, 243); 1577 (ŽDz, XIX, 44). **Мужиловичі** (*Muschilowicz*); Льв., Яворівський; 2001 (ІСОУ, 243); 1386 (ЗНТШ, LI, 7 — 8). **Musciowicze**; Золочів — Броди; 1613 (ЦДІАЛ, X, I, 47/625); 1578 (ŽDz, XVIII, I, 64). **Muchojedowicze** (*Muchojedowicze, Мухождовичи*); Овруч; 1602 (ŽDz, XXI, 66); 1581 (ŽDz, XX, 42); 1522 (ЛМ, I, 1039). **Orizkowicze** (*Orzeszkowicze*); Жидачів; 1506 (MRPS, III, № 2763); 1428 (MRPS, IV, III, Дод. 626). **Пацковичі** (*Poczkowicze*); Льв.; Старосамбірський, Дроздовицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1361 (AGZ, I, 6). **Пикуловичі** (*Pyekulowice*); Льв.; Пустомитівський, Пикуловичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1449 (AGZ, XIV, 278). **Пинезевичі** (*Pieniazewicze*); Жт., Малинський; 2001 (ІСОУ, 242); 1600 (Dz, XXI, 62). **Пироговичі** (*Pirohowicze*); Кв.; Іванківський, Прибірська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1552 (Арх., VII, I, 588). **Плешевичі** (*Plesewicz*); Льв.; Мостиський, Поповицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1385 (AGZ, VII, 34). **Раневичі** (*Raniewicze*); Льв.; Дрогобицький, Раневицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1409 (AGZ, IV, 74). **Рыггаревичи** (*Ritterowicze*); Самбір; 1867 (ПШ, 89); 1392 (MRPS, IV, III, Дод. 360). **Роговичі** (*Rohowicze*); Хм.; Полонський, Роговичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1662 (Арх., VII, III, 128). **Роговичі** (*Ro(h)owicze*); Вл.; Локачинський, Козлівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1505 (АЛМ, № 709). **Rozdyłowyczi** (*Rodzalowicze*); Рудки — Самбір; 1867 (ПШ, 70); 1469 (ŽDz, XVIII, I, Дод. 4). **Русовичі**

(*Rusowicze*); Вл.; Іванічівський, Морозовичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1570** (ŽDz, XIX, 23); **Сновидовичі** (*Сновидовичи, Snowidowicze*); Рв.; Рокитнівський, Сновидовицька с/р; **2001** (ІСОУ, 242); **1545** (Арх., IV, I, 48). **Старовичі** (*Starowicz*); Кв.; Іванківський, Оливська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх, VII, I, 150). **Стрільковичі** (*Strezelikowicze*); Лв.; Самбірський, Стрільковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1390** (AGZ, VI, 2). **Supronkowce** (*Suprunkowice*); Кам'янець-Подільський; **1616, 1615, 1443** (ŽDz, V, 20); **1392** (ŽDz, V, 21 – 22). **Сусідовичі** (*Sanszyedowicze*); Лв.; Старосамбірський, Сусідовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1442** (AGZ, XIII, 118). **Тамановичі** (*Tamanowycze*); Лв.; Мостиський, Мишлятицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1408** (AGZ, IV, 15). **Tarhanowice** (*Tharhanowicze*); Самбір; **1711** (ЦДІАЛ, XIV, I, 259/273); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод. 10). **Тишевичі** (*Tyssewicz*); Хм.; Ізяславський, Тишевицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1583** (ŽDz, XIX, 134). **Тишковичі** (*Тишкевичи, Tyszkiewicze, Tyszkowicze, Тишковичи, Ђышковичи, Tyszkowice*); Вл.; Іванічівський, Грядівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1368** (ЦДІАЛ, 201, 4-б, 246/2 зв.). **Тишковичі** (*Teszkowycze*); Лв.; Мостиський, Хідновицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1441** (AGZ, XIII, 104), **Торчиновичі** (*Torczynowycze*); Лв.; Старосамбірський, Торчиновицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1495** (Інкін, 151). **Трушевичі** (*Truschowicze*); Лв.; Старосамбірський, Трушевицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1465** (AGZ, XIII, 462). **Tuzanowicze** (*Tuzanowicze*); Жидачів; **1468** (AGZ, XV, 88). **Турковичі** (*Турковичи, Turkowicz, Туриковичи*); Рв.; Дубенський, Птицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Пам., IV, 2, 204). **Туровичі** (*Turowice*); Вл.; Турійський, Милянновичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1511** (AS, III, 90). **Turczynowicze**; Київське воєвод.; **1581** (ŽDz, XX, 42). **Ушковичі** (*Ustkowicze*); Лв.; Перемишлянський, Ушковичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1395** (AGZ, II, 36). **Чайковичі** (*Czajkowice*); Лв.; Самбірський, Чайковицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1397** (AGZ, X, 2). **Чижевичі** (*Czyzowicze*); Лв.; Мостиський, Раденицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1449** (AGZ, XIII, 290). **Czykołowicze** (*Чикаловичь*); Чорнобиль; **1855, 1848, 1838** (ВТК К., 2); **1778** (Арх, V, II, 1, 303); **1628** (ŽDz, XX, 75); **1567** (РИБ, XXXIII, 1236). **Чикаловичі** (*в Чикаловичахъ*); Глухів; **1683** (ОЧЕ, VII, 303). **Чоповичі**, смт. (*w Czopowiczach*); Жт.; Малинський, Чоповицька селищна рада; **2011** (ЕД УАТУ); **1769, 1664, 1524** (АВАК, VI, 491). **Чорношовичі** (*Czernuszowicze*); Лв.; Пустомитівський, Чорнушовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1454** (AGZ, XIV, 405). **Czubarowicze**; Гусятин; **1516** (MRPS, IV, II, № 10944); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод., 56). **Schankowicze**; Тербовля – Збараж; **1527** (MRPS, IV, I, № 5198). **Szerszniewicze** (*Szerszniewiczzy*); Овруч – Коростень; **1602** (ŽDz, XXI, 71, 90); **1552** (Арх, VII, I, 150). **Шишковичі**; Володимир-Волинський; **1490** (AS, I, 91). **Szmankowice** (*Schmankiwicze*); Чортків – Скала; **1485** (MRPS, I, № 1803). **Щуровичі** (*Szczurowycze*); Лв., Радехівський; **2001** (ІСОУ, 244); **1505** (MRPS, III, № 2144). **Юшковичі** (*Iuschcowicz*); Ходорів; **1938** (ЛІШ, 60); **1441** (AGZ, XIV, 24). **Бабиничі** (*Babinicze*); Жт.; Народицький, Закусилівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх., VII, I, 496). **Balincze** (*Balenicze*); Коломия – р. Чернява; **1579** (ŽDz, XVIII, I, 103;

1444 (AGZ, V, 130). **Vobyenycze** (*Bambenicze*); Бучач — р. Стрипа; 1530 (MRPS, IV, II, № 15693; AGZ, II, 68, 69). **Вилоничі** (*Wieluniczy*); Добромиль; 1934 (ПШ, 95); 1407 (АДГВК, 807). **Вичиничі** (*Wiczinizce*); Теробовл. пов.; 1566, 1565 (Ж, I, 151); 1469 (ŽDz, XVIII, I, дод. 49). **Крухиничі** (*Kryuchynychi*); Вл.; Локачинський, Крухиничівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1449 (РИБ, XXVII, 107). **Лисиничі** (*Lysznyuce*); Лв.; Пустомитівський, Лисиничівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1442 (AGZ, XIV, 61). **Мединичі** (*Medinicza*); Лв.; Дрогобицький, Меденицька селищна рада; 2011 (ЕД УАТУ); 1395 (AGZ, III, 112). **Оргиничі**; Лв.; Дрогобицький, Бистрицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1495 (Інкін, 151). **Czemierzynce** (*Czemierzynce*); Перемишляни; 1578 (ŽDz, XVIII, 66); 1389 (AGZ, II, 32). **Шоломиничі** (*Salomonicze*); Лв.; Городоцький, Шоломиничівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1437 (AGZ, XIII, 36);

- сюди зараховуємо назви, що вказували на загальну належність людей, їхнє соціальне походження. Їх зафіксовано небагато: **Бискупичі Малі**, тепер Панаївка (*Biskupicze Male, Biskupicze*); Володимир — Волинь — р. Студянка; 1678 (Арх., VII, III, 173); 1577 (ŽDz, XIX, 68 — 69). **Бискупичі Руські** (*Biskupicze-Ruski, Biskupicze ziemi*), суч. Нехвороща; Локачі — р. Луга; 1911 (СпВолГ, 24); 1501-1516 (Арх., VII, I, 14). **Бискупичі Шляхетські**, суч. Соснина (*Biskupicze, Biskupicze*); Володимир; 1765 (Арх., V, II, 1, 92); 1484 (АЛМ, I, 39). **Біскупичі**, тепер Березжанка (*Biskupicze, Biskupicze*); Луцьк; поч. XIX (ГОВГ, 25); 1662 (Арх., VIII, III, 130); 1545 (Пам., IV, 2, 78). **Княжичі** (*Knyazychi*); Кв.; Києво-Святошинський, Княжицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1415 (АЗР, I, 38). **Княжичі** (*Knyazychi*); См.; Ямпільський, Княжицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); XVI ст. (ОЧЕ, VII, 353). **Ольжичі**, в околиці с. Літки (*Olyzhychi*); Остер — Городець; 947 (Лавр., I, 25). **Холопичі** (*Cholopiczy*); Вл.; Локачинський, Холопичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1577 (ŽDz, XIX, 66). **Пановичі** (*Panowicz*); Тр.; Підгаєцький, Гнильченська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1395 (MRPS, IV, III, Дод. 376). **Підцаревичі** (*Podczarewicze*); Вл., Колківський; 2001 (ІСОУ, 242); 1583 (ŽDz, XIX, 89). **Поповичі**, до с. Топорова (*Popowicze*); Лв., Буський; 2001 (ІСОУ, 244); 1546 (Арх. Сб., I, 109). **Поповичі** (*Popowicze*); Вл.; Ковельський, Поповичівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1545 (Пам., IV, 2, 77, 187). **Поповичі** (*Popowicz*); Лв.; Мостиський, Поповицька с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1385 (AGZ, VII, 34). **Роровичі**; Житомирський пов.; 1552 (Арх, VII, I, 151). **Хлопичі** (*Chlorpoczycze*); Лв.; Самбірський, Новосілко-Гостиннівська с/р; 2011 (ЕД УАТУ); 1360 (АДГВК, 785).

III. Катоїконімно-патронімний. Загальні назви мешканців за місцем проживання, катоїконіми, в українській мові творяться за допомогою визначених суфіксів, зокрема й **-ич(і)**. Відтопонімні утворення на **-ани, -ичі, -ці** могли бути колективно-територіальними прізвиськами, які вживалися в плуральній формі [10: 154]. Серед них виділяємо:

- загальні назви жителів, що утворилися від гідроніма чи ойконіма: **Bahawicze** (*Bahawicze*); Кам'янець-Подільський — р. Баговиця

(СГУ, 28); **1540** (MRPS, IV, III, № 20420); **1469** (ŽDz, XVIII, I, 52). **Бзовичи**; Зборів, коло с. Бзовиця (пор., *Бзинка*; СГУ, 47); **1546** (Арх. Сб., I, 114). **Жеревичі**, очевидно суч. Жерев (*Жеревцы, Zerewies, Zere[w]icze, Zerew, Zorowicze*); Овруч — р. Жерев (СГУ, 195); **1838, 1848** (ВТК Вол., 17); **1778** (Арх., V, II, 1, 294); **1628** (ŽDz, XX, 69); **1607** (ŽDz, XXI, 96); **1581** (ŽDz, XX, 43). **Креховичі** (*Crechouycz*); І-Фр.; Рожнятівський, Креховицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1469** (ŽDz, XVIII, I, Дод. 35) < Крехів (УкрАТП, Др, 265; Лв. 566). **Обуховичі** (*Обуховичи, Obuchowicz*); Кв.; Іванківський, Обуховицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1552** (Арх., VII, I, 588) < *Обухів* (УкрАТП: Вн., 640; Кв., 1270; См., 1926). **Przegnoiovice**; Городок — Львів; **1658** (ЦДІАЛ, X, I, 74/345). < *Перегноїв // Прогноїв* (УкрАТП: Лв., 465). **Почаєвичі** (*Poczajowicze*); Лв.; Дрогобицький, Почаєвицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1409** (AGZ, IV, 73) < *Почаїв* (УкрАТП: Тр., 1419). **Сарновичі** (*Сарновичи*); Жт.; Коростенський, Сарновицька сільрада; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Арх., IV, I, 49) < *Сарни* (УкрАТП: Вн., 838, Лв., 863; Рв., 1884, 1949). **Tyszowice** (*Thisszowicze*); Старий Самбір; **1716** (ЦДІАЛ, XIII, I, 1075/1884); **1649** (ЦДІАЛ, XIII, I, 1069/342); **1473** (AGZ, XVII, 91) < *Тиса* (СГУ, 564). **Thysmyenyce**; Івано-Франківська; **1448** (MRPS, I, 43) < *Тисмениця* (УкрАТП: Стн., 877). **Тустановичи** (*Thustanowicze*); Дрогобич — Самбір; **1855** (ПШ, 83); **1387** (MRPS, IV, III, Дод. 323) < *Тустань* (УкрАТП: Стн., 390). (do) **Czerniehowicz** (*we Czernihowcach*); Овруча — р. Норинь; **1696** (Арх., III, II, 334); **1694** (Арх., I, IV, 96) < *Чернігів // Чернихів* (УкрАТП: Чрг., 1; Др., 722; Тр., 304). **Czartkowicze**; Тереховля; **1522** (MRPS, IV, II, № 13353) < *Чортків* (УкрАТП: Тр., 3). **Chołmowiczach**; Луцький пов.; **1679, 1677** (Арх., VII, III, 244) < *Холм* (суч. Польща). **Шишоровичі** (*Szechrowicze*); Лв.; Мостиський, Маломокрянська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1396** (AGZ, II, 38) < *Шешори // Шишори* (УкрАТП: Стн., 493).

• загальні назви жителів за ознакою місця проживання: **Бережиче** (*Berezycze*); Любешів — р. Стохід; **1646** (АВАК, XXVIII, 238); **1555 — 1556** (ПКПК, 81). **Brzesnyce**; Самбір; **1521** (MRPS, IV, I, № 3925). **Berezowicze**; Коростишів; **1618** (ŽDz, XXI, 217, 228, 258, 274). **Березовичі** (*Березовичь*); Вл.; Володимир-Волинський, Березовичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1287** (Іпат., II, 215). **Berestowicze**; Костопіль; **1765** (Арх., V, II, 1, 74). **Боровичі** (*Borowicze*); Вл.; Маневицький, Боровичівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1570** (ŽDz, XIX, 9). **Боровичі** (*Боровичи*); См.; Середино-Будський, Кривоносівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1654**, АЮЗР (X, 824). **Боровичі**; Черкаси; **1644** (ГУК, 59). **Вербиці** (*Wierbicz*); Чрг.; Ріпкинський, Вербицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1583** (ŽDz, XIX, 148). **Вербиці**; Луцький пов.; **1576** (СРУкр., 372). **Горбовичі** (*Horbowicze*); Кв.; Києво-Святошинський, Шпитківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1624** (ŽDz, XXI, 373). **Горбовичи**; Кремінецький пов.; **1650** (Арх., III, IV, 404). **Дубовичи**, с.; Глухівський пов.; **1799 — 1801** (ОЛУ, 151). **Dubovycze**; Калущ; **1515** (ŽDz, XVIII, I, 169). **Zablotowicze** (*Zablothwicze*); Жидачівський повіт; **1612** (ЦДІАЛ, X, I, 46/1099); **1469** (ŽDz, XVIII, I, дод. 20). **Заворичі** (*Zaworzycze*); Кв.; Броварський, Заво-

рицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1616** (Арх., VII, I, 306). **Заворичи**; Козелецький пов.; **1799 – 1801** (ОЛУ, 133); **1691** (ГУК Переяслав, 13). **Zadubrouicze**; Коломия; **1548** (MRPS, V, II, № 4583). **Żamostyczi**; Київ; **1713** (ЦДІАК, II, I, 15/55). **Zaprudyczy** (*Запрудниччи*); Овруцький пов.; **1602** (ŽDz, XXI, 447); **1571** (СРУкр., 44); **1499** (АЗР, I, 195). (z) **Zarudzies**; Коростень; **1609** (ŽDz, XXI, 550). **Лановичі** (*Łanowyczi*); Льв.; Самбірський, П'яновицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1425** (AGZ, XIX, 573). **Лісовичі** (*Лесевичи*); Кв.; Таращанський, Лісовицька с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1665** (АЮЗР, VI, 25). **Łuczycze**; Корець; **поч. XIX ст.** (ГОВГ, 12 – 13); **1765** (Арх., V, II, 1, 73). **Łuczycze** (*Luczycze*); Сокаль; **1751** (ЦДІАЛ, II, I, 219/157); **1495** (AGZ, XIX, 434). **Луциці** (*Łuczycze*); Луцьк; **поч. XIX ст.** (ГОВГ, 25); **1437** (АЛМ, № 6). **Ostrowice**; Сокаль; **1787** (ЦДІАЛ, XIX, XIX, 117). (z) **Olchowicz**; Подільська земля; **1469** (ŽDz, XVII, I, Дод. 46). **Ясеничі** (*Jasieninicz*); Рв.; Рівненський, Верхівська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1545** (Пам., IV, 2, 81, 105). **Jasienice** (*Jassyenice*); Дрогобич – Турка; **1629** (ЦДІАЛ, ф. 13, оп. 1, 1072/378); **1436** (AGZ, XIII, 14). (we) **Jaszniczach** (*Jasienice*); Київське воєвод. – Іванків – поблизу р. Здвижа; **1652** (ЦДІАК, ф. 11, оп. 1, 14/341 зв); **1581** (ŽDz, XX, 41);

- загальні назви жителів, похідні від назв, що вказували на найдавніші племінні оселі або на пізніші селища полонених чи добровільних переселенців [5: 45]: **Ляховичи**; Київська земля; **1590** (ЦДІАК, XI, I, 2/8 зв). **Liachowicze**; Порицьк – р. Луга; **1545** (Пам., IV, 2, 23, 114). **Ляховичи Зарічны** (*Lachowice Zarieczne*); Стрий; **1863, 1861** (ЛШ, 56, 57); **1819 – 1820** (ЙФМ, 186); **1785 – 1788** (ЙФМ, 186). **Lachovice Podgorne**; суч. Зарічне, Льв., Жидачів; **XVII – XVIII ст.** (Скочилияс, 93, 157, 301). **Ляховичи Подорожии** (*Lachowycze*); суч. Подорожне, Льв., Жидачів; Стрий – р. Ростак Великий; **1863, 1861** (ЛШ, 56, 57); **1819 – 1820** (ЙФМ, 186); **1785 – 1788** (ЙФМ, 186); **1650** (ЦДІАЛ, X, I, 246/489); **1515** (ŽDz, XVIII, I, 166). **Laszkowicze**; суч. Збруч, Хм., Кам'янець-Подільський; **XVII – XVIII ст.** (Скочилияс, 59); **1543** (MRPS, IV, III, № 21006). **Ляшковичі**; Самбір; **1282** (АДГВК, 746). **Полоничі** (*Polonycze*); Льв.; Буський, Задвірська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1445** (AGZ, XIV, 171). **Połonicze**; Крем'янецький повіт; **1662** (Арх, VII, III, 168). **Убіжичі** (*Убъжичи*); Чрг.; Ріпкинський, Красківська с/р; **2011** (ЕД УАТУ); **1644** (ОЧЕ, VI, 133).

Універсальна категорія числа зумовила формування апелятивів та пропріативів як *singularia tantum*, так і *pluralia tantum*, однак на рівні загальної назви число пов'язане з граматичним та семантичним значенням, а для онімів на сучасному етапі – це лише формальний вияв множини, який зберігає зв'язок із апелятивом тільки у спільній парадигмі. Однак глибшу спорідненість між загальною назвою і онімом демонструють ойконіми на *-ичі* як одні з найархаїчніших типів слов'янських географічних назв. Це, очевидно, насамперед, пов'язане з тим, що вони творилися лексико-семантичним способом від апелятивів на *-ич(і)* за відповідною схемою (ім'я батька, родоначальника,

патрона > назва нащадків > назва території, на якій вони живуть), що і зумовило їх назву — патронімні. Натяки про такі відношення спостерігаємо (дуже рідко) і в сучасній мікротопонімії.

Загальномовні процеси, що пов'язані з суфіксом **-ичь**, зумовили формування ойконімів на **-ичі** за новими схемами, бо з'явилися інші мотивувальні бази та змінювалися суспільно-історичні умови їх появи. Одні географічні назви, що містили відсубстантиви на **-ич**, зберегли свою патронімійність (власне-патронімні), інші — розширившись присвійними суфіксами, частково переходять у посесивно-патронімну групу, а ще одні — катойконімно-патронімні, що вказують на походження і співвідносяться з апелятивами на **-ич**, виокремлюються в третю групу. Отже, посесивно-патронімний та катойконімно-патронімний номінативно-семантичні типи “продовжили життя” патронімним назвам на **-ич(і)**. Таке розмежування в назвах на **-ичі** призвело і до омонімії (**-ичі** та **-ич(і)** в їх трактуванні. У цьому випадку проявляється зв'язок з апелятивами, які вживаються в однині і в множині: власна назва (патронім) *Антонович* > назва родини *Антоновичі* > назва села *Антоновичі*. Такий спосіб творення характерний для відродинних ойконімів на **-и/і**, які експліцитно належать до пізнішого історичного періоду, тому ймовірно, шлях до формування ойконіма такий: власна назва (патронім) *Антон* > *Антонові* нащадки > *Антоновичі* (колектив) > назва села *Антоновичі*. Однак не можна категорично заперечувати і перший варіант, бо назви на **-ичі** творилися і в пізніший період, коли міг спрацьовувати і формальний спосіб творення, за аналогією. Таким прикладом можуть слугувати й омонімні назви на **-ани**, які кваліфікуються в одному випадку як відродинні (**-ани**), а в іншому — як відетнонімні (**-ани**). Таку омонімію на рівні ойконімів експлікуємо апелятивним рівнем, на якому числові пари є закономірними, тому географічні назви на **-и/і**, які граматично й семантично дуже близькі до апелятивних плуративів, й зумовили омонімію на рівні ойконімів на **-ичі**.

СКРОЧЕННЯ НАЗВ ОБЛАСТЕЙ

Вл.	— Волинська	Пл.	— Полтавська
Вн.	— Вінницька	Рв.	— Рівненська
Др.	— Дрогобицька	См.	— Сумська
Дц.	— Донецька	Стн.	— Станіславська
Жт.	— Житомирська	Тр.	— Тернопільська
І-Фр.	— Івано-Франківська	Хм.	— Хмельницька
Кв.	— Київська	Хрк.	— Харківська
Лв.	— Львівська	Чрг.	— Чернігівська
Мк.	— Миколаївська		
Од.	— Одеська		

1. *Азарх Ю.С.* О грамматических и лингвогеографических различиях имен нарицательных и собственных с омонимичными суффиксами // Ономастика и грамматика. — М., 1981. — С. 5 — 29.
2. *Бучко Д.Г.* Відродинні ойконіми польсько-українського пограниччя // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2004. — Вип. 34. — Ч. 11. — С. 154 — 164.

3. Бучко Д.Г. Украинские топонимы на -івці, -инці: Автореф. дисс. ...канд. филол. наук. — Львов, 1972. — 22 с.
4. Васильев В.Л. Архаическая топонимия Новгородской земли (древнеславянские деантропонимые образования). — Великий Новгород, 2005. — 467 с.
5. Гумецька Л.Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV–XVII століть / Л.Л. Гумецька. — К., 1958. — 298 с.
6. Заимов Й. Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия / Й. Заимов. — София, 1967. — 352 с.
7. Есперсен О. Философия грамматики. Имена собственные. — М., 1958. — 404 с.
8. Корепаилова А.П. Топо- і гідронімічні типи pluralia tantum басейну Десни (в межах України) // Ономастика. — К., 1966. — С. 96 — 104.
9. Купчинський О.А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень (географічні назви на -ичі). — К., 1981. — 251 с.
10. Поротников П.Т. Групповые и индивидуальные прозвища в говорах Талицкого р-на Свердловской области // Антропонимика. — М., 1970. — С. 150 — 154.
11. Потєбня А. Значенія множественнаго числа въ русскомъ языкѣ. Отдѣльный оттискъ изъ “Филологическихъ Записокъ”. — Воронеж, 1888. — 76 с.
12. Роспод С. Структура и стратиграфия древнерусских топонимов // Восточнославянская ономастика. — М., 1972. — С. 9 — 89.
13. Суперанская А.В. Типы и структура географических названий (На материале топонимии СССР) // Лингвистическая терминология и прикладная топономастика. — М., 1964. — С. 59 — 118.
14. Шпербер В. Функция множественного числа при образовании сербо-лужицких названий местностей // IV Международный съезд славистов. — М., 1962. — Т. II. — С. 456 — 457.
15. Bal J. „Niemytowowane” pluralis niektórych nazw terenowych // Onomastica. — Wrocław etc., 1963. — Rocznik VIII, Zeszyt 1 — 2. — S. 171 — 194.
16. Górniewicz H. Rodowe nazwy miejscowe Łużyc. Symbolae philologicae in honorem Vitoldi Taszycki. Prace komisji językoznawstwa, Nr. 17. — Wrocław etc., 1968. — S. 97 — 105.
17. Dejna K. Terenowe nazwy śląskie // Onomastica. — Wrocław, 1956. — Rocznik II, Zeszyt I. — S. 103 — 126.
18. Lubaś W. Słowotwórstwo południowosłowiańskich nazw miejscowych z sufiksami -ci, -ovci, -inci itp. — Katowice, 1971. — 202 s.
19. Rospond S. Patronimiczne nazwy miejscowe na Śląsku. — Wrocław, 1964. — 215 s.
20. Rospond S. Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych. — Wrocław, 1957. — 73 s.
21. Rospond S. Stratygrafia słowiańskich nazw miejscowych. Próbný atlas toponimastyczny / Stanisław Rospond. — Wrocław etc., 1974. — 238 s.
22. Taszycki W. W sprawie pochodzenia nazw miejscowych typu Konary, Kuchary, Piekary itp. // Rozprawy i studia polonistyczne. T. I: Onomastyka. — Wrocław etc., 1958. — S. 174 — 177.

ДЖЕРЕЛА

- АВАК Акты, издаваемые Виленской археографической комиссией. — Вильно, 1867– 1912. — Т. II — XXXVI.
- АДГВК Купчинський О. Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII — першої половини XIV століть. Дослідження. Тексти. — Львів, 2004. — 1286 с.
- АЗР Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археографической комиссией. — СПб., 1846. — Т. I — V.
- АЛМ Акты литовской метрики, собранные Ф.И. Леонтовичем. — Варшава, 1896 — 1897. — Т. I. — Вып. 1 — 2. — 200 с.
- Арх. Архив Юго-Западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов. — К., 1859 — 1914. — Т. I — XXXV.

- АЮЗР Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографической комиссией. — СПб., 1863 — 1892. — Т. I — XV.
- ВТК Вол. Военно-топографическая карта Волынской губернии. 1838 — 1848 гг. — М., 1855. — 32 с.
- ВТК К Военно-топографическая карта Киевской губернии. 1838 — 1848 гг. — М., 1856. — 8 с.
- ГОВГ Генеральное описание Волынской губернии. Карта Волынской губернии двенадцати поветов. (Поч. XIX ст.). — Фотокопія № 1721 — IV. Наукова бібліотека державного університету ім. Івана Франка у Львові.
- ГУК Кривошея В. Генеалогія українського козацтва. Нариси історії козацьких полків. — К., 2004. — 395 с.
- ГУК Переяслав Кривошея В. Генеалогія українського козацтва. Переяславський полк. — К., 2004. — 418 с.
- ЕД УАТУ Електронний довідник. Україна. Адміністративно-територіальний устрій. <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/a002>
- Ж Жерела до історії України-Руси. — Львів, 1895–1903. — Т. I — VII.
- ЗНТШ Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка.
- Ипат. Ипатьевская летопись. — В кн.: Полное собрание русских летописей. — СПб., 1843. — Т. II. — 1045 с.
- Інкін Інкін В. Сільське суспільство. Галицького Прикарпаття у XVI — XVIII століттях: історичні нариси. — Львів, 2004. — 420 с.
- ІСОУ Бучко Д. Інверсійний словник ойконімів України. — Люблін, 2001. — 326 с.
- ЙФМ Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів. — К., 1965. — 356 с.
- Клеп. Клепатский П.Г. Очерки из истории Киевской земли. — Т. 1. Литовский период. — Одесса, 1912. — 477 с.
- Лавр. Лаврентьевская летопись. — В кн.: Полное собрание русских летописей. — СПб., 1846. — Т. I. — 496 с.
- ЛШ Schematismus... archidiaeceseos metropolitane graeco-catholicae Leopoliensis pro anno Domini 1861. — Leopoli, 1861; Schematismus... Metropolitan-Consistorium untersteher den Volksschulen für das Jahr 1863. — Lemberg, 1863. Шематизм архидієцезії греко-католицької Львівської на рік 1882. — Львів, 1882; Шематизм Львівської архієпархії на рік 1931 — 1932. — Львів, 1931. — 336 с.
- ОЛУ Описи Лівобережної України кінця XVIII — початку XIX ст. — К., 1997. — 325 с.
- ОЧЕ (Гумилевский Ф.). Историко-статистическое описание Черниговской епархии. — Чернигов, 1873 — 1874. — Т. VI — VII.
- Пам. Памятники, изданные Временной комиссией для разбора древних актов. — К., 1848–1859. — Т. I — IV.
- ПШ Schematismus... diaeceseos Premisliensis pro anno Domini 1856. — Premisliae, 1856; Схиматисм... епархии перемыской на год... 1868. — Перемишль, 1867; Шематизм... злучених епархій перемиської, самбірської і сяноцької на рік... 1934. — Перемишль, 1934. — 180 с.
- РИБ Русская историческая библиотека. Литовская метрика. — Пб., 1903. — Т. XX; СПб., 1910. — Т. XXVII; Юрьев, 1914. — Т. XXX; Пг., 1915. — Т. XXXIII.
- СГУ Словник гідронімів України. — К., 1979. — 780 с.
- Скочиляс І. Генеральні візитації Київської унійної метрополії XVII — XVIII століть. Львівсько-Галицько-Кам'янецька епархія. Т. 2: Протоколи генеральних візитацій. — Львів, 2004. — 720 с.
- СпВолГ Списокъ населенныхъ мість Волынской губернии. Изданіе Волынскаго Губернскаго Статистическаго Комитета. — Житомиръ, 1911. — 454 с.

- СПКО Список поселень Київської округи. — К., 1926. — 124 с.
- СРУкр. Селянський рух на Україні 1569 — 1647 рр. Збірник документів і матеріалів. К., 1993. — 535 с.
- ССМ Словник староукраїнської мови XIV-XV ст. — К., 1977-1978. — Т. I — II.
- СШ Шематизм... єпархії станіславівської на рік... 1931. — Станіславів, 1931. — 194 с.
- Теод. Теодорович Н.И. Вольнь в описании городов, местечек и сел... Житомирский уезд, Новгород-Вольнский уезд, Овруцкий уезд. — Почаев, 1888. — Т. I. — 431 с.; Ровенский уезд, Острожский уезд, Дубенский уезд. — Почаев, 1889. — Т. 2. — С. 434–1120; Кременецкий и Заславский уезды. — Почаев, 1893. — Т. 3. — 687 с.
- Укр. АТП Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. — К., 1947. — 1064 с.
- Фаріон Фаріон І. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII — початку XIX століття (з етимологічним словником). Львів, 2001. — 371 с.
- ЦДІАК Центральний державний історичний архів України у Києві.
- ЦДІАЛ Центральний державний історичний архів України у Львові.
- AGZ Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie. — Lwów, 1869 — 1935. — Т. I — XXV.
- AS Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie. — Lwów, 1890. — Т. 3. 556 s.; 1890. — Т. 4. — 647 s.; 1910. — Т. 6. — 305 s.
- MRPS Matricularum Regni Poloniae summaria... — Warszawa, 1905–1908. — Pars. I–V.
- Proch. Materiały archiwalne wyjęte głównie z Metryki Litewskiej od 1348 do 1697 roku. Wydał A. Prochaska. — Lwów, 1890. — 200 s.
- SORG Special-Orts-Repertorium von Galizien. — Wien, 1893. — 816 s.
- ŹDz Źródła dziejowe. — Warszawa, 1877–1897. — Т. V–XXII.

Zorjana Kupchynska (Lviv)

ARCHAIC PLACE NAMES ENDING IN “-ИЧИ” IN THE SYSTEM OF PLURATIVES

Place names ending in ‘-ичі’ demonstrate deep kinship dealing with the category of number concerning appellative and a Proper name. General language processes correlating with suffix ‘-ич’ have caused place names formation according to different patterns i.e. some of them have preserved their patronymity (patronyms proper), others partially have transferred into possessive — patronymic group and still others have become demonym — patronymic ones. Such differentiation in the names ending in ‘-ичі’ has led to homonymy (-ичі та -ич(i)) which greatly depends on the category of number.

Key words: category of number, place names ending in ‘-ичі’, Pluralia tantum names.